

[Undervisningsministeren.]

vendigtvis måtte søges gennemført, før en endelig boopgørelse mellem Danmark og Island kunne siges at være fuldbyrdet. Man tog straks efter kommissionsbetænkningens afgivelse fat på opgaven for at finde frem til et grundlag, som kunne vinde tilslutning fra store kredse i begge lande.

I ministeriet Erik Eriksens trontale af 1952 afgav regeringen, som jo også bestod af medlemmer af det konservative folkeparti, en erklæring, som gik ud på, at håndskriftsspørgsmålet ville blive taget op i den forestående rigsdagssamling. Et lovforslag blev da også udarbejdet af daværende undervisningsminister Flemming Hvidberg — et forslag, der stort set byggede på det såkaldte store mindretals indstilling i kommissionsbetænkningen, og som i hovedsagen ikke afveg meget med hensyn til, hvor meget man fra dansk side anså for rimeligt at afgive fra samlingen, altså heller ikke afveg meget fra det lovforslag, som nu er til behandling i folketinget. Lovforslaget kom imidlertid aldrig frem til drøftelse i tinget.

Nogle år senere førte daværende statsminister Hedtoft og daværende undervisningsminister Bomholt forhandlinger med Islands regering for at finde frem til en løsning, denne gang på statsminister Hedtofts initiativ. Denne gang så det ud til, at en løsning var i sigte, men nærmest ved tilfældigheder kom der forhold i vejen fra islandsk side, som førte til, at spørgsmålet blev lagt hen. Det var i 1954.

I 1957 kom der en fornyet henvendelse fra den islandske regering til Danmark, og spørgsmålet blev drøftet i det udenrigspolitiske nævn den 29. august 1957. Det var på det tidspunkt statsminister H. C. Hansens hensigt at søge frem til en løsning med forhåndsdrøftelser mellem partiernes ledere her i tinget. Men denne fremgangsmåde blev gjort umulig ved, at det konservative folkeparti afviste enhver forhandling om spørgsmålet, før der lå et lovforslag på folketingets bord. Jeg må lige nævne, hvad der stod i den henvendelse, vi modtog fra Island — jeg beder om formandens tilladelse til et kort citat. I Islands henvendelse af 29. august 1957 stod der bl. a.:

„Den islandske regering ville sætte pris på, om sådanne forhandlinger nu kunne optages, for eksempel i den form, at der

ned sættes et udvalg af danske og islændinge til behandling af sagen og til at stille forslag til de to regeringer; hver af de to regeringer ville da udnævne sine repræsentanter i udvalget.“

Dette forslag fra den islandske regering blev drøftet, som jeg allerede har nævnt, ved et møde i det udenrigspolitiske nævn, og grundigt drøftet. De konservative repræsentanter i nævnet bad om at måtte forelægge sagen i deres gruppe, før man tog stilling dels til spørgsmålet om nedsættelsen af et sagkyndigt udvalg bestående af to repræsentanter for hvert land til at forberede sagen, dels til spørgsmålet om, hvorvidt man skulle føre forhandlingerne videre på politisk plan mellem partilederne. Resultatet af det konservative folkepartis overvejelser blev et brev af 13. september 1957, som jeg beder om tilladelse til at citere:

„Den konservative folketingsgruppe skal herved meddele statsministeren, at vi på vort gruppemøde tirsdag aften den 10. ds. har behandlet spørgsmålet om nedsættelse af et udvalg til forhandling om en eventuel udlevering af de islandske håndskrifter. Gruppen må fraråde et sådant skridt og mener, at hvis regeringen har forslag at stille, bør dette ske gennem et lovforslag i tinget.“

Man kan fra anden side kritisere den fremgangsmåde, vi har valgt: at vi ikke på forhånd har drøftet sagen med partilederne, men fremgangsmåden kan ikke kritiseres fra konservativ side efter det brev, der ligger her. Det kan heller ikke fra konservativ side kritiseres, at vi ikke har søgt nedsat et sagkyndigt udvalg til forberedelse af sagen — efter det brev, der ligger her. Jeg mente, at jeg måtte tage dette brev alvorligt. Som jeg ved tidligere lejligheder har sagt: når der ikke var andre muligheder for at få en forhandling i stand end den, at et forslag blev udarbejdet, måtte jeg anse det for at være en forudsætning for et gunstigt resultat, at der på det tidspunkt, hvor et forslag skulle drøftes i folketinget, forelå en klar forståelse af, hvordan sagkyndige i Danmark og Island så på sagen, og ligeledes af hvordan den islandske regering ville stille sig til det forslag, som regeringen ville fremsætte i tinget. Den danske regering måtte nemlig anse det for nødvendigt for forslagens gen-